

УДК 37.013

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ПОТРЕБА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Л.В. ЗІНЧЕНКО^{1*}, О.Г. РОМАНОВСЬКИЙ²

¹ аспірант кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. А. Зязюна, НТУ «ХПІ», Харків, УКРАЇНА

² завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. А. Зязюна, чл.-коресп. НАПН України, д.пед.н., проф., НТУ «ХПІ», Харків, УКРАЇНА

*email: hpi.fksport@gmail.com

Відповідальність являє собою найважливішу моральну якість людини, тому що, беручи на себе відповідальність, особистість готова до подолання труднощів у досягненні мети. Відповідальність – це усвідомлення власної повинності, власних обов'язків і розуміння того, як ці обов'язки виконувати. Як правило, особистість має бути відповідальною не тільки за щось, а й відповідальна перед кимось, відповідальна за когось. Тому відповідальність виступає у структурі особистості провідною цінністю, характеризує її соціально-моральну зрілість. Для такої особистості соціальні вимоги і моральні приписи є внутрішніми регуляторами діяльності і поведінки, вона готова свідомо відповідати за ці види активності.

У вітчизняній педагогіці найбільш поширені дві концепції формування відповідальності підростаючої особистості. Перша, реалізація відповідальної залежності, у межах якої має функціонувати вихованець, здійснюючи різні види діяльності. При цьому методична перевага надається вихованню особистості у колективі і через колектив. Автор цієї концепції А. Макаренко наголошував на вихованні відповідальності як сильного почуття, емоційного переживання особистістю своєї відповідальності. Та друга являє собою, формування відповідальності в особистості у контексті виховання її громадянськості і морально-духовної ціннісної спрямованості. Ця концепція втілювалась у виховній системі В. Сухомлинського, за словами якого з раннього віку слід формувати здатність жити за принципами добра, відповідно до високих ідеалів, що передбачає розвиток душевності, сердечності, людяності, милосердя тощо.

Відповідальність є базовою якістю особистості. Проблема пошуку підростаючою особистістю простору для самореалізації надзвичайно важлива і актуальна в умовах сьогодення. Адже сучасне суспільство, у межах якого створюється цей простір, характеризується нестабільністю, невизначеністю всіх його сфер. Тому особистості часто психологічно важко здійснити самостійний, свідомий, відповідальний вибір діяльній і духовно-практичній позиції, свого місця у світі. Тому формування у молоді потреби у самореалізації має бути найважливішим елементом виховної діяльності педагога.

Список літератури: 1. Алексєєнко Т. Ф. Відповідальність особистості // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук. України; головний ред. В. Г. Кремень. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – С. 106–107. 2. Пономарьов О. С. Відповідальність в системі професійної компетентності фахівця : навч.-метод. посібн. / О. С. Пономарьов, М. К. Чеботарьов. – Харків : Підручник НТУ “ХПІ”, 2012. – 220 с.